

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ

Правни основ за доношење Акционог плана за спровођење Стратегије националне безбедности Републике Србије садржан је у члану 12. став 2. тачка 2а) Закона о одбрани („Службени гласник РС”, бр. 116/07, 88/09, 88/09 – др. закон, 104/09 – др. закон и 10/15), којим је предвиђено да Влада доноси акциони план за спровођење Стратегије националне безбедности Републике Србије.

Чланом 43. став 3. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 – исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – УС, 72/12, 7/14 – УС и 44/14), прописано је да, кад не доноси друге акте, Влада доноси закључке.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ

Стратегија националне безбедности Републике Србије усвојена је Одлуком Народне скупштине („Службени гласник РС”, број 88/09), а доношењем Закона о изменама и допунама Закона о одбрани („Службени гласник РС”, број 10/15), стекли су се услови за израду и усвајање Акционог плана за спровођење Стратегије националне безбедности Републике Србије, имајући у виду да спровођење Стратегије захтева ангажовање свих државних органа и других субјеката који се баве пословима безбедности.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ДОКУМЕНТА

Стратегија националне безбедности Републике Србије представља најважнији стратешки документ којим се утврђују основе политике безбедности у заштити националних интереса Републике Србије. То је хијерархијски највиши и најзначајнији документ у области националне безбедности који дефинише основе безбедносног организовања на највишем државном нивоу.

Као полазни документ у ком су дате основе за уређење и остваривање функције безбедности државе, кроз делатности на свим нивоима организовања друштва, Стратегија националне безбедности Републике Србије представља полазну основу за израду Стратегије спољне политике, Стратегије економског развоја, Стратегије одбране, Стратегије унутрашње безбедности, Стратегије социјалног развоја и стратегија у другим областима друштвеног живота, као и за нормативно уређење делатности у оквиру система националне безбедности.

Полазиште Стратегије националне безбедности Републике Србије чине суверенитет и територијални интегритет Републике Србије, економски просперитет, социјална стабилност, развој демократије и владавина права, поштовање људских и мањинских права, европска спољнополитичка оријентација и унапређење сарадње са најутицајнијим субјектима међународне заједнице и државама у региону.

Устав Републике Србије експлицитно се не одређује у вези са Стратегијом националне безбедности, али је Законом о одбрани дефинисано да овај документ представља свеобухватно безбедносно програмско становиште, чијом реализацијом се штите националне вредности и интереси у различитим областима друштвеног живота грађана и државе.

Стратегија националне безбедности, у суштини, представља најопштији документ којим се формулишу безбедносни циљеви у области спољне политике, економије, одбране, унутрашње безбедности, заштите људских и мањинских права, социјалне политике, образовања, културе и у другим областима друштвеног живота и одређују основе система националне безбедности.

Стратегија националне безбедности садржи процену безбедносног окружења Републике Србије, на глобалном, регионалном и унутрашњем нивоу, идентификује изазове, ризике и претње, утврђује националне интересе у области безбедности, одређује циљеве, основна начела и елементе политике националне безбедности и дефинише структуру, начела функционисања и одговорности у оквиру система безбедности.

Стратегија националне безбедности истиче став да је основна претња безбедности са којом се Република Србија суочава противправно једнострано проглашена независност Косова, односно покушај отцепљења територије Аутономне Покрајине Косово и Метохија. Безбедносна ситуација на Косову и Метохији је оптерећена етнички мотивисаним актима насиља који доприносе стварању несигурности и страха код припадника српског народа и мањинских етничких заједница и претварају овај простор у главни извор нестабилности у Републици Србији.

У документу су утврђени следећи изазови, ризици и претње безбедности Републике Србије: опасност од оружане агресије, сепаратистичке тежње, оружана побуна, спорови уз употребу оружја, тероризам, пролиферација оружја за масовно уништење, национални и верски екстремизам, обавештајна делатност, организовани криминал, корупција, проблеми економског развоја, угрожавање енергетске безбедности, неравномеран привредни и демографски развој, нерешен статус и тежак положај избеглих, прогнаних и интерно расељених лица, недовршен процес разграничења између држава некадашње СФРЈ, неконтролисано трошење природних ресурса и угрожавање животне средине, последице елементарних непогода и техничких и технолошких несрећа, угрожавање животне средине и здравља грађана, опасности повезане са појављивањем и ширењем инфективних болести код људи и зараза код животиња, наркоманија, деструктивно деловање појединих верских секти и култова, ризик од високотехнолошког криминала и угрожавања информационих и телекомуникационих система, као и глобално загревање.

Садржај, обим и вероватноћа испољавања ових изазова, ризика и претњи безбедности непосредно утичу на дефинисање политике националне безбедности Републике Србије и изграђивање адекватних способности система националне безбедности.

У документу су препознати национални интереси Републике Србије у области безбедности, чијим се остваривањем штите националне вредности. То су, пре свега, очување суверенитета, независности и територијалне целovitости Републике Србије; очување унутрашње стабилности, владавина права и развој демократије и демократских институција, као и интеграција у Европску унију и друге међународне структуре; заштита живота и имовине грађана Републике Србије; економски развој, уз очување животне средине и природних ресурса; стварање мирног, стабилног и сигурног безбедносног окружења; очување и развој међународног поретка; као и стално одржавање и учвршћивање веза Срба који живе и раде у иностранству са матичном државом, унапређење културне, економске и других облика сарадње са њима и подржавање очувања њиховог националног и културног идентитета.

Стратегија националне безбедности утврђује политику националне безбедности као део укупне државне политике. Она се спроводи кроз усклађен програм мера и активности које држава предузима ради достизања циљева политике националне безбедности. Њеном реализацијом стварају се претпоставке за политички, економски, културни и свеукупни друштвени развој Републике Србије.

Циљеви политике националне безбедности јесу унапређење безбедности грађана, друштва и државе, јачање институција националне безбедности, превентивно деловање

кроз спровођење ефикасних мера и активности, као и адекватно решавање ризика и претњи безбедности ради заштите националних интереса. Развој политички и економски стабилног и просперитетног друштва, учешће у изградњи повољног безбедносног окружења, укључивање у европске интеграције и остале регионалне и међународне структуре, као и сарадња са другим демократским друштвима, доприносе остваривању циљева политике националне безбедности.

Приликом спровођења политике националне безбедности, елементи система националне безбедности уважавају следећа основна начела: превенцију, право на одбрану, компатибилност, недељивост безбедности и одговорност.

Елементе политике националне безбедности чине: спољна политика, економска политика, политика одбране, политика унутрашње безбедности, политика заштите људских и мањинских права, социјална политика и политике у другим областима друштвеног живота.

У документу су утврђени елементи система националне безбедности, као и њихове надлежности. Према одредбама Стратегије, систем националне безбедности представља нормативно, структурно и функционално уређену целину елемената чијом се делатношћу остварује заштита националних интереса Републике Србије.

У ширем смислу овај систем чине највиши органи законодавне, извршне и судске власти: Народна скупштина, председник, Савет за националну безбедност, Влада, судови и тужилаштва.

У ужем смислу, систем националне безбедности чине: систем одбране, снаге Министарства унутрашњих послова, безбедносно-обавештајни систем и привремено формирано органи и координациона тела за поједине кризе.

Послове из области националне безбедности обављају и органи државне управе, институције надлежне за правосуђе, образовање и научну делатност и заштиту животне средине, заштитник грађана, органи јединица локалне самоуправе, субјекти из области приватног обезбеђења, организације цивилног друштва, медији, правна лица и грађани који доприносе остваривању циљева националне безбедности. Као посебан сегмент система националне безбедности наведен је Савет за националну безбедност.

У документу се наглашава став да је систем националне безбедности под цивилном и демократском контролом.

Стратегија националне безбедности се, по потреби, преиспитује и дограђује у зависности од промене чинилаца који одређују њен садржај.

Акционим планом за спровођење Стратегије националне безбедности Републике Србије предвиђена је реализација активности ради достизања следећих циљева:

- 1) Стратегијско и нормативно уређење система националне безбедности.
- 2) Анализа и процена чинилаца стратегијског окружења на глобалном, регионалном и националном нивоу и њиховог утицаја на безбедност Републике Србије.
- 3) Очување суверенитета, независности и територијалне целовитости Републике Србије.
- 4) Владавина права и развој демократских институција.
- 5) Приступање Европској унији.
- 6) Стварање повољног безбедносног окружења.
- 7) Спровођење мера на унапређењу унутрашње безбедности.
- 8) Спречавање пролиферације оружја за масовно уништење.
- 9) Спречавање појава националног, верског и других облика екстремизама.
- 10) Сузбијање стране обавештајне делатности.
- 11) Сузбијање организованог криминала и смањење корупције.
- 12) Економски развој.
- 13) Енергетска безбедност.
- 14) Демографски развој Републике Србије.
- 15) Унапређење социјалне и здравствене заштите грађана Републике Србије.

16) Очување, јачање и остваривање веза матичне државе и дијаспоре, као и матичне државе и Срба у региону.

17) Праћење реализације задатака из Акционог плана за спровођења Стратегије националне безбедности Републике Србије.

Акционим планом за спровођење Стратегије националне безбедности Републике Србије утврђене су институције (носиоци реализације) одговорне за достизање утврђених циљева кроз реализацију предвиђених активности. Институције наведене као одговорне су институције у чијој је претежној надлежности предузимање активности ради достизања циљева (израда стратегија и закона) или институције које су одговорне за координацију у планирању и реализацији активности за достизање тих циљева. Као партнери у реализацији (сарађује), наведене су и све институције за које се може очекивати да ће у некој фази реализације бити укључене, било као носиоци активности или као партнери у спровођењу активности.

Акционим планом су утврђени и рокови за реализацију планираних активности, тако да је временски период за реализацију активности ограничен на период важења Стратегије националне безбедности Републике Србије. Рокови су утврђени у циљу обезбеђивања јасних одредница за детаљно планирање и процесно праћење напретка у реализацији планираних активности.

Праћење и извештавање о степену реализације активности из Акционог плана за спровођење Стратегије националне безбедности Републике Србије, врши се једном годишње, достављањем извештаја Влади, текуће године до 15. марта за претходну календарску годину.

IV. ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ПОТРЕБНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ

За спровођење документа није потребно обезбедити додатна средства у буџету Републике Србије.